

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA

Any 3.—Núm. 114.—Diumenge 12 d'Octubre de 1902.

LO QUE VOLEM

nyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forrosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

«Volem la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públichs: volém Corts catalanas, no sols per estatuhir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi á la organisació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instancia'ls plets y causas: volém ser árbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exèrcit espas»

Un'altra etzegallada

En Moret, lo ministre descentralizador per excelencia, sembla que se hagi proposat acabar ab las migradas despallas d'independencia y de dignitat qu'encara conservan los municipis. Aixís ho indica'l text del projecte de reglament orgánich del còs de Secretaris d'Ajuntament, que ha publicat la *Gaceta* y que's preté regeixi desde l'any vinent.

Segurament los polítichs madrilenys han vist que dintre la llegalisació actual, ab tots los seus inconvenients y defectes, los municipis podían representar quelcom en la vida dels pobles, y, regits per personas dignas y honradas, fins contribuir de una manera directa a l'obra de regeneració que tothom reclama. Y com si aquesta obra de regeneració's porta endavant, los primers que'n sufriran las conseqüèncias serán los polítichs y la política a la madripenya, han decidit anular la vida municipal, valentse de successivas reformas y molt principalment d'aquest desgraciat reglament orgánich.

Ja cal que'ls municipis que no obeeixen la voluntat del cacich y tingan verdader concepte de la missió que'ls hi está confiada, ne protestin ben depressa d'aquesta nova etzegallada del poder central, perque, de altra manera, sense adonarsen, se trobaran lligats de peus y mans, subjectes al capritxo d'un nou *baja*, que no altra cosa vindrá a ésser lo Secretari de l'Ajuntament si's posa en vigor lo projecte a que'ns referim.

Perque en aquest país, lliberal, constitucional, democrátich y no sabem quantas cosas més, la democracia, la constitució y la llibertat no són més que unas mentidas que no tenen ni tan sols apariencias de veritats: Ab lo major descaro, se burlean las lleys, se destrossa la constitució y's fa odiosa la llibertat en mans dels que per desgracia'ns gobernan. Y aixís no és estrany que may hi hagi regla de dret segura, ni sanció efectiva, ni garantia estable. Tot dependeix de l'arbitrarietat y tot se fa segons lo bon ó mal humor dels que tenen la paella del govern pel mànec.

Ara mateix ab l'excusa d'organisar un còs de Secretaris y donar a ne aquests empleats dels municipis la deguda inamovibilitat, se rebregan ab tan poca conciencia las facultats y atribucions dels Ajuntaments y dels alcaldes, que si's realisa l'atentat, resultarà altament depressiu perteneixer a n'aquestas corporacions. Los secretaris, nomenats directa o indirectament pels gobernadors, obriran la correspondencia, fixaran las horas d'oficina, vigilaran a tots los empleats tant si'ls designa'l municipi com l'alcaldé, y fins podran imposarlos hi penyoras y proposar sa suspensió; aquests mateixos secretaris, baix sa única responsabilitat con'ccionaran los repartiments y's cuidaran de tot lo que fa referencia al ram d'eleccions, podent ésser sospesos, quan no satisfassin las aspiracions dels cacichs, per l'autoritat governativa, a qui deurán lo càrrech.

Què vol dir tot això sino la mort dels Ajuntaments? Es possible que convertit lo municipi en mera dependencia administrativa, hi hagi algu que's preocupi de la seva sort, com no sia pera arrodonar un negoci ó satisfier miras particulars ó egoistas?

Y no volém entrar en la part més odiosa del reglament: en las diverses categorias que estableix y segons la que las superiors sols pot concedirlas un tribunal que's creará a Madrid, compost d'elements burocrátichs en sa majoria, y que será'l gran foron abont se pastaran y courán los Secretaris de las capitals de provincia y de las poblacions més importants d'Espanya. Si'ns embranquessim per aquest cantó, podriam omplir uns

quants números del nostre setmanari demostrant l'amor y la simpatia que envers los provincianos sent la gent de Madrid.

Creym complir nostre dever donant la vèu d'alerta als municipis catalans, en los qui, d'un quant temps ensá, s'hi vé notant un veritable desitj de moralitat y bona administració, y que, com sempre, serian los més perjudicats per la reforma. Ja que'ls municipis han sigut consultats abans de posar en planta'l funest projecte del Ministre de la Gobernació, que's vegi ben clar que en aquesta terra'n protestem y'n protestarem sempre de tot lo que signifiqui imposició, vinga d'ahont vinga y porti'l nom que vulga. Y'l municipi que no ho fassi aixís, senyal que li interessa més captarse las simpatias dels governants que las del poble, senyal que viu ab gust subjecte a l'omnipotencia dels cacichs y que vol seguir la ruta d'immoralitat y de disbauxa que aquests representan, senyal que no aprecia degudament lo que sobre totas las cosas estiman las corporacions serias: la seva independencia y la seva dignitat.

Una injusticia tributaria

No és pas d'avuy ni d'ahir, sino cosa molt vella, a Espanya, en materia d'impostos y contribucions, que'ls qui no tindrian deber de pagarlos ho fassin, mentres los més obligats a pagar, declinan modestament tal honor. Es cosa antiga y segons se vèu sense remey, dintre l'actual organisació de l'Estat, per lo que és inútil tot clam, sobre tot si vé de gent sense *aldabas*, que diuen los que manan, y encara més, si aquesta gent és catalana. Bé nos ho tenen prou apamat que som un poble de ricots *roñosos*, agarrats y poch amichs de subvenir a las necessitats de l'Hisenda pública, sempre a punt de defraudarli lo que's pugui, per lo que tenim ben merecudas las voladas d'investigadors de tota mena que per Catalunya pasturan y s'engreixan, mentres en altres regions los mateixos datos catastrals, demostren las inmensas ocultacions que hi ha y més qu'enlloch en la patria dels més baladers inconsútils!

Però, al menys pera que's sapigui, y si pot ser pera que s'hi posi adob, que als profans en los laberintichs procediments de l'Administración's apar qu'és poch costós, volém relatar una nova injusticia tributaria, tant més dolorosa, quant grava personas qui, per regla general, no están en situació económica gayre pròspera.

Fá tres o quatre anys, que entré'ls industrials a qui's fá pagar contribució com a tals, hi ha'ls qui tenen fets al llur favor préstams de qualsevol mena. Això en principis és just, però, com en molts lleys espanyolas, en sent a la practica vé l'iniquitat.

L'inmensa majoria dels aixís gravats, ho són perque tenen fets préstams hipotecaris, perque dels altres lo Govern no'n sol tenir noticia; y en la major part dels debitoris hi hagi o no hipoteca, s'hi designa que l'interès lo satisfará'l deutor a l'acreedor franch y lliure de toda contribució o impost que pel Govern s'exigeixi.

L'Administració de Contribucions deü suposar que aquest pacte és lley general de tal mena de contractes; y partint d'aquest supòsit y calculant que l'import de la susdita contribució, que carrega l'interès fent que l'acreedor no cobri íntegre lo pactat en lo debitori, l'exigirá aquest al qui li deü, vol estalviarli tal feyna y exten los rebuts a nom del deutor (generalment, ey, perque també havem vist cassos diferents), cobrantlos de aquest.

Això és just quan en lo contracte de mútuu s'hi ha consignat lo pacte susdit, però no quan no hi és, y per tant lo deutor se vèu obligat a pagar un impost sense tindrehi cap deber: de manera que en cassos tals, lo po-

bre que té diners presos a rèdit, ja agobiat generalment per l'interès, ne ha d'abonar un sobrepuig fent al seu acreedor un favor a que no vé compromès.

Es clar que en definitiva és lo prestatari qui'l pagarà, aquest impost, ab l'aument del tipo de l'interès, en los contractes futurs; però l'Estat d'això no'n té de fer res; y lo just y equitatiu és que puig l'impost és sobre las utilitats, lo pagui qui las té, això és, lo prestamista, a quin únic y exclusiu nom han de ferse'ls esmentats rebuts de contribució industrial.

Esperem que l'oficina corresponent ho tindrà en compte aixís y tapará aquest cau, que ho pot ser de graves injusticias y dissencions inconvenients entre'ls mutuant y'ls mutuatarios.

P.

Contra'l desafío

Per lo que s'ha vingut parlant tota aquesta setmana d'un cert desafío, és oportú recordar que, segons lo Còdich penal espanyol, aquest acte per demés barbre, constitueix un crim que's pena, o mellor, deuria penarse severissimament.

També és oportú reproduir los següents paragrafs de la Memoria, llegida fá pochos días pel Fiscal del Tribunal suprem:

«Mas, á pesar de que el legislador ha seguido en esta parte, al parecer, el mejor sistema, los duelos disfrutan entre nosotros el privilegio de la impunidad, aun cuando de ellos y de su resultado se da cuenta detallada en la prensa.

Contra esa impunidad, de que todos subyugados por una falsa opinión son auxiliares y coadyuvantes, protestan los hombres pensadores; pero con más razón han de protestar los hombres de la ley, que tocan más de cerca los contrastes y las desigualdades á que conduce esa benignidad mal entendida de la opinión con los duelistas, porque, no hay que dudarlo, mírese como se quiera, y aun cuando á tales lances llamados de honor se les atribuye carácter viril y caballeresco, y por más que la presencia de padrinos y la fiel observancia de condiciones con arreglo á una norma de autoridad consuetudinaria, sirvan como de velo que cubre lo que hay en el uso de pernicioso y reprochable, el duelo es, por su propia índole, un doble crimen, pues participa de homicidio y suicidio, haciéndole más execrable la calculada frialdad con que se lleva á cabo.»

«La acción de la justicia, ejercida sin flaquezas ni decaimientos, es de un efecto indudable y de un resultado seguro.

La experiencia acredita que el que no teme exponer su pecho al arma de un contrario se aterra y anonada ante la idea de un procesamiento y del deshonor que lleva consigo el presidio. Lo que hace falta es que las leyes se cumplan, pues en su cumplimiento está el secreto de la abolición de una costumbre que toma su savia en tradiciones y práctica de injustificada tolerancia.»

Però lo més oportú fóra tal volta demostrar que a Espanya las lleys se dictan pera que's compleixin, y que las sevas sancions lo mateix s'aplican als de baix que als que están revestits dels atributs d'autoritat.

Aixís no's produirían aquests escándols que tant sovintejan y que per la calitat de las personas directament interessadas en los mateixos, demostren que'ls que deurían ésser los més fidels guardadors de la lley són los primers que la burlean.

En un país aixís, com se vol que lo poble respecti y tinga la consideració deguda als superiors?

Pagesenca

Lo pobre senyor rector suhava de valent, y a pesar seu, pensava qu'era molt mal'hora aquella pera enterrar l'albat. Ja que, aixís com aixís, havia d'anarsen al cel, més li haguera valgut dos días abans, qu'encara estava núvol y l'ayret guardava aquella frescor lleu y agradosa de las pinedas y alzinars amarats d'aygua; però aquella tarda d'agost, xafogosa, ardenta, en que'l sol queya ab una xardor y una llum marejadoras, la pujada al mas d'en Jornet se feya pesada de debó.

L'escolanet bufava, de tant en tant reposava la creu entre'ls esbarzers polsosos que vorejavan lo camí, y seya un instant a terra. Mossèn Tomás se aixugava'l front, y cercant un xich de replá en lo marge, també reposava; però tenia pressa per enllestir, puig ans de las set volia tornar a ésser a la rectoria. L'endemá hi havían funerals al castell de Alet, y ell y sos companys los rectors de Collrisolas y Benisset, que ja l'esperavan, volian, ab la fresqueta, empendre ab las eugas lo camí d'Alet ahont arribarian a quarts de onze de la nit, pera dormir tranquilament en un d'aquells tous y majestuosos llits ab talam, qu'ell recordava d'altres cops ab certa fruició.

—Animo, Pepet!—digué'l bon rector a l'escolá qu'estava com adormit, los dits de la mà dreta dintre la espadanya de la que's treya pedretas. —Ja hi som: dos credos y arribarém al mas.—

Tornaren a empendre la pujada, qu'allí's feya més dreta. Un aixam de moscas zumzejava per las bardissas, las cigalas xerravan sa molesta lletania, l'olor de mel qu'eixia de las faberas tardanas arribava a corpendre, mentres lo cant del gall, com espinguet de clari, pujava en notas brivantes en mitj d'aquella blavor intensa, d'aquella llum crua, carregada de pesanta polsina d'or.

Anavan avensant. Las olors de mel ja no's sentian; en cambi un baf calent de ramat, de femers, de pallissas, feya estossegar al vell rector.

Sota l'ombra de gegantinas figuras y lladoners s'alsava'l mas, pobre, rònec, negre, torrat pels sols que havían besat sas pedras durant dos segles. A un costat de la porta, una lloca ab sos pollets, vestidets de fi plomissol de canari, picava en lo femer ab ardor, escampant a grapats la palla consumida. Dos baylets ja grandots jugavan a terra ab una cadellada de conillets, qual mare voltava per allí arrastrant sos pits pel pedruscall, fits los ulls de topaci en los arribats.

—Mare!—cridá'l més gran, atansante a la porta.—Ja són aquí.

Y abdós besaren la mà del cansat capellá.

Surtiren de dintre dugas donas vestidas de negre, ab caputxas, y se acostaren.

—Entri, mossèn Tomás; la Rosa és a dalt, ja baixará aviat; mentres tant vostè reposará un xich.—

Entrá'l rector aixugantse'l front, y se deixá caure en lo primer ascó que trobá.

—Si, deixeu-me reposar, y si voléu d'aquí una estoneta donarme un trago d'aygua fresca, vos ho agrahiré de valent.—

Petjadas de cavall se sentiren al cap d'uns instants, y un'euga aletzana's deturá.

—Lo senyor metge que ve a veure l'avia—digué'l noyet, entrant seguit d'un home jove, de simpátich aspecte, de rostre moreno, d'ulls foscós de esguart pensatiu y cabellera rissada, vestit de negre y cubert lo cap ab un ample barret de palla que's tregué a l'entrar.

—Mal'hora aquesta, y mal camí pera vostè, mossèn Tomás: ¿veritat?

—Si, però què s'ha de fer! La feyna és la feyna, y si jo no tingués un parell de dotzenas de anys, y un

altre parell d'arrobas que'm fan nosa, ni las calors ni las pujadas me farian por. Ab tot, alabat sia Déu. Y donchs ja ho veu, senyor Grau: lo pobret Antolí se'n ha anat al cel, tant mateix.

—Tant de bé li ha fet Déu—respongué'l metge ab un sospir.—¿Què podía esperar en aquest mon?

—Y, després de breu silenci, afegí: —Ab lo seu permís vaig a veure a l'avia.

—Y d'aqueixa ¿què'n farém? —No gran cosa bona, com Déu no fassi un miracle—digué'l metge pujant los ennegrits esgrahons de pedra, dret cap dalt de la masia.

Creuá una gran sala quin empostissat cubrian casi totalment estesas de monjetas y patatas. Del sostre penjavan encara alguns aixuts tomàquets y algún qu'altre forch d'alls, mentres una embafadora olor omplia l'ambient. Entrá en una cambra ahont jeya l'avia, ver esquelet cubert de moreno pergami. Dos ulls negres, plens de vida encara en sas fondas concas, se fixaren llagrimosos en lo metge que la polsaba y una veu trencada eixí apenas d'entre uns llabis que no's veyan de tan encloats, pera dir:

—Ay, senyor Grau qu'estich mala! Pobret Antolinet! Jo que'm creya anarment abans qu'ell... M'ha passat al devant!... Pobret, pobret...

Lo metge arrugá'l front.

—¿Còm ho heu sapigut?—preguntá.

—Bé prou que m'ho han dit desseguida la jova y la quitxalla!—repetía la velleta ab tò planyivol.

—No diguèu pobret, Francisca—respongué'l metge ab veu serena y pausada.—Pobret d'ell si hagués viscut! Rich és ara, més que nosaltres, l'angelet qu'és al cel. ¿Ahont teniu la jova?

—Per l'altra cambra, senyor, que deü acabarse d'endressar per'anar a l'enterro.

—Y'l vostre fill?

—Encara es a la vila y fins demá no tornarà. Pobret, pobret!—gemegava la jova.

—Rosa!—cridá'l metge, desde la sala:—surtiu si vos plau.

Y en tant, se feya aquesta reflexió:

—Hi ha gent que són pitjor que las bestias!

Aparegué prompte, á mitj vestit, una dòna jova encara, alta y sapada, de faccions correctas y bona planta, mes d'aspecte antipátich per la duressa de sa mirada y de son front, petit y tossut.

—Vos havía encarregat no dir res a la vostra sogra de la mort de l'Antolí, y no heu tingut en compte mon consell. Está pitjor y més mala de lo que vos penséu. Enviéu al poble desseguida a fer aquesta medecina.

¿Qui resta ab ella mentres enterran al nen? No pot estar sola.

—Lo noy gran, o bé una servidora.

—Si, val més que vos quedèu. Ja aniré jo a acompanyar l'albat: no deixeu a la vostra sogra.

Torná a baixar lo metge, capficat y com trist. A l'entrada, sobre la taula, una caixeta emblanquinada ab cals y pintada de llepadas blavas, sense tapar encara, deixava veure un perfil de cara. Aquella cara devia haver sigut bonica com un sol quan la sanch rosava sas galts, puig los ulls fondos, admirables de forma, tenian llarguissimas pestanyas, y'l cap era tot cubert de cabells rossos caragolats. La boqueta, contreta per un darrer espasme, guardava encara son dibuix fi y delicat. Un miserable vestit blanc cubria aquell còs de geperudet, y'ls peuetes surtian erts de dintre unas espardenyetas novas.

La jova s'acostá al mortet y restá contemplantlo bona estona, lo rostre cubert d'un núvol de tristesa. Després, s'inclina fins la corona esblaymada, y tendrament posá un bes sobre'l front de marbre del bordet. Arregla'ls ditets desclosos, y piado-

sament, espurnejantli's ulls, tancà per sempre la caixa blanca tancada d'un secret qu'havia d'esser etern.

—Lo senyor rector seguia enraonant ab las vehinas, y ningú s'adonà d'aquell petó, bella flor del sentiment en mitj d'aquell ermot d'indiferencia.

Al tombarse'l metge, s' topà ab uns ulls tristos que'l miravan desde terra, prop la taula.

—Pobre Titus!—digué a mitja veu, amanyagant lo cap d'aquell gos lleig y flach.—Tu també volias!...

—Vaja, ja hem reposat prou, me sembla—digué'l senyor rector.—Ja podem comensar a baixar, que's fa tart y d'aquí al cementiri'n tenim ben bé per mitj hora.

Mormorà depresseta las oracions, y la comitiva's posà en marxa, devallant la costa.

Poch pesava l'infantó, quals esmirriats quatre anys ne semblavan dos apenas, y a pesar d'això, en Jep l'enterrador va haver de reposar varis cops, deixant la caixa blanca al mitj del camí y treyentse la gorra per aixugarse'l front.

L'escolà feya saltar las pedras del camí, mentres lo rector estava pensant en lo dinar de l'endemà al castell; las vehinas enraonavan del casament de la Layeta del Fuster ab lo amo de la Farinera, y'l baylet de la Rosa baixava cap al poble també, girant y regirant entre sos dits la recepta, ver enigma pera éll.

Més endarrerà'l metge, portant la euga de la brida, anava pensant ab tristesa fonda en los estranys decrets de Déu, y cercava'l perquè havia nascut y a mort aquell ser ignocent quina vinguda al mon sols havia sigut un oprobri, quin trànsit breu per la vida sols havia estat de dolor, y quina surtida d'ella pera l'eternitat pasava quasi desapercubuda.

Recordava éll que, quan tot just arribat al poble, va ésser cridat pera assistir a la jove del mas Jornet, que va tenir un part dolentíssim.

Morí la criatura salvante la mare, y aquella forta naturalesa de dona va referse aviat, mes tan exuberant de llet, que fou precis cercar-li un infant.

De la casa d'exposits de la vila tregueren l'Antolí, per nò trobarne de moment un altre; y com lo petitet era rosset y maco, y de tan bon regent, se'l quedaren també més tart, y, sobre tot, per l'afany dels quatre duros.

Dos anys lo crià la Rosa de qualsevol manera, posantse al pit sols perquè li buydés quan li feya mal, sens una festa, sens un petó. Y això que'l pobre bordet era bonich y en-satinat com una flor!

Devegadas lo metge, cridat pels pagesos, havia contemplat ab ulls d'artista aquell còs d'angelet, de carn blanca y rosada plena de clotets, sas faccions finíssimas, sos contorns delicats; y veientlo tan bonich y tan tendre entre aquella gent feréstega y dura, embolicat de qualsevol manera ab volters bruts y estriplats, li semblava veure una fina flor d'ombràcul entre un munt de feixinas raspas, o una hermosa joya d'afiligranat treball dins de fosca botiga de drapayre.

Tot en lo bordet interessava, y semblava dir que sos pares no debian ésser una gent qualsevol.

—Quins xascos se'n dú un devegadas!—pensava'l metge allavors.—Qui sab de qui és fill lo pobríssol!

Més endevant va anarse desenrotllant en l'infantó tremenda malaltia hereditaria. Sa carona sempre bonica y trista, sos rinxos d'or, la blancor y finor de sa pe'l, sa bondat y gentile-sa, cridavan las simpatias, mes son pobre cosset portava l'estigma terrible del mal. No creixia: se torsava, lo capet se li enfonzava entre las espatllas, y als tres anys tot just comensava a caminar sostenintse apenas sobre sas cametas com fusos.

Feya nosa en la masia, y sols la avia y'l Titus volian al bordet. Tristos amichs del desamparat, una velleja ferida, y'l gos més rebutjat de la casa! Però's quatre duros feyan de bon arregar-se sempre, y mal cuidat, sens una carícia, sens un petó, va anarse morint lo nen, malgrat los esforços del metge que senti sempre per éll interés y simpatia.

Y ara la terra, mare eterna, rebria en son sí aquell tròs de materia que Déu sab quinas entranyas de dona havian llenat a la vida, després de fer en un breu instant de follia un cor, un ànima, un esperit ab sensacions y sentiments, ab sos plahers y sas tristezas...

Lo metge anava abstrè. Ja havian baixat la costa. Dret al poble se'n havia anat corrent lo baillet en cerca de la medicina, y altra volta pujavan tots cap al fossar.

Lligà l'euga al reixat y entrà'l jove ab los altres.

Lo sol queya a plom sobre'l vulgar cementiri, elòs de parets, sense flors, ab dugas o tres creus a terra colliortas, mitj trencadas, ab sas fileras de ninxos d'una blancor de neu que acusava més la llum, y sos tres xiprers negres, altius, impavits, plens de xerradissa d'aucells.

Unas breus oracions, unas paletadas de terra, y quedà encloctat per sempre'l bordet, esborrat lo rastre de una existencia: un ser menys en lo mon a menjarse'l pa dels altres.

Se quedà'l Jep a terminar la feyna d'enterrador, y baixaren tots cap al poble altre cop.

Lo metge havia despedit a la porta del fossar, y un cop deslligat lo caball, muntà y se'n anà cap al bosch.

L'endemà de matinet, quan tot just lo sol sortia, passava'l senyor Grau per davant del cementiri y uns grinyols lo feren girarse. Tancat a dintre, va veure al pobre Titus, lo company del bordet, que no havia volgut deixar a son amich sol en sa darrera estada. Ningú debía havers en donat, y l'animal degué passar allí la nit, potser ajegut sobre la fossa.

Lo Jep tenia la clau del cementiri. Va anar a trocarlo'l metge y féu deslliurar al gós.

L'enterrador, mal humorat per la molestia, rondinava obrint lo reixat, y pegant al gós una puntada de peu, digué:

—Malviatge l'animalot! Ja, ahir, en tot lo camí, no me'l podia treure de las camas. Vés, passa, mala bestia!

Y agafà una pedra pera llensarli.

—Jep, no toquéu aquest gós!—digué'l metge deturant lo bras de l'home.—Fèu que may vos vegi inquietarlo. Desde avuy és méu, me'l quedo, donchs penso pagarlo bé a n'en Jornet. Mentres tant, vos, cuydeuvos de fer una creueta blanca que dugui escrit lo nom de l'Antolí, y planteula sobre'l clot del bordet. Vos pagaré lo que siga.

Y'l metge, amanyagant lo cap del fidel gós, li digué, com si'l gós pogués entèndrel:

—Vina ab mí, tú que vals més que alguns homes!

Y's féu seguir per éll fins a sa casa.

L. ESCARDOT.

Comentarios

Més decentralissació

Tots los ministres de la Governació, a las darreries de la seva vida ministerial, se preocupan d'arreglar la desgabellada administració municipal y provincial per medi de noves lleys... en general més dolentas que la actual. En Moret, no volguent ser menos que'n Dato, Ugarte y González, ha engiponat un nou projecte de llei municipal, que segons los amichs de'n Moret és una cosa may vista destinada a matar lo regionalisme. Bueno; d'això darrer ja'n parlarém quan siga mort. Mentrestant és viu y ben viu, y creguin que'l regionalisme no'n te cap ganas d'anarsen a ca'n pistras.

Vejam, romansos a part, lo quid de la gran pensada de'n Moret, dividida en nou actes... dich, articles. Se obliga als ajuntaments au-dessous de 8.000 habitants a acoplarse pera'ls serveys qu'ls hi sigan comuns. Lo càrrech de regidor durará 6 anys.—S'augmentará'l nombre de regidors, alguns dels quals durán la representació de societats industrials, mercantils y obreras, en poblacions de més de 20 mil ànimas. Los ajuntaments celebrarán duas series de sessions a l'any, y nomenarán a l'alcalde y individuus de la junta municipal. Tots los acorts de la junta se comunicarán al Governador y si aquest no'ls desaproba en lo terme de quinze dias serán fermes y executius. Lo alcalde será nomenat d'entre'ls regidors ó electors del poble, y no podrá ser destituit, reservantse'l Governador lo dret d'executar los acorts que sian legals y que haja anulat lo alcalde.

Aquí tenen, ab un laconisme que envejaria'l telégrafo, lo flamant projecte de l'ey que regenerará'l municipi... si s'arribaa a probar, que afortunadament no s'aprobará, y dihem afortunadament perquè ab una junta municipal per l'estil de las comisiones provincials, y ab l'ingerencia del Governador en tots los assumptos de l'Ajuntament, aquests aviat anirian pitjor administrats que las Diputacions, y ab las bromas que solen gastar la majoria dels Governadors, la caragola centralista apretaria molt més qu'ara.

Si pera satisfer las aspiracions del país, no coneix en Moret mes decentralissació que la per ell projectada, val més que se n'entorni al llit, perquè ja estèm cansats de comedia.

Polítiqueries

Lo dia 20 sobrirán las Corts y contra lo que abans passava, ningú's mou ni's sab que'ls gallets parlamentaris fassin provisió de projectils pera enderrocar lo casalot de la situació.

Tanta calma, sembla demostra que vivim en lo mellor dels mons y que no ha passat ni passa res digne d'ocupar l'atenció dels pares y dels avis de la patria.

Si això no significués lo grau de aclaparament y d'indiferencia en que se troba'l país, quasi deuriam alegrarnos que aquí no passi res y que tot estigui com una bassa d'oll; però com la quietut és cosina germana de la mort, y'l que calla, si no afirma, deixa fer, la tranquil·litat que gaudim més aviat nos espanta, que altra cosa.

¿Sabem perquè? Molt senzill; després de la débacle colonial, los nostres polítichs esverats per las grans responsabilitats que havian contret, y no sabent si'l poble ho pendria per la tremenda, se comprimian una mica no atrevintse a certas cosas.

Avuy, ja han perdut la por, y convensuts que ni'ls carlistas farán res, ni'ls republicans farán tremolar los vidres de la cuyna, tornan als procediments de sempre, vulnerant las lleys, segons lo capritxo y las conveniencias del moment y gastant a tot drap, com si talmènt nadesin en or.

Veurem com se desenrotllarán los successos y per més que'ls principals actors com Romero, Tetauán y comparsa, estiguin disposats a ser moros de pau pera sostenir a en Sagasta dificultant la tornada de'n Silvela, devogadas s'esquina la grua y tot se'n va a passeig. Creyèm, no obstant, que aquí no passarà cosa de cuidado, salvo la nova escurada de butxacas, pera construir l'esquadra, que diuen necessitem com lo nostre pa de cada dia.

Vaja, encara hi ha patria.

Per fi

Ja tenim mitj resolta la creació de agencias del Banch d'Espanya a París, Londres y Berlín; més ben dit, ja está acordat definitivament, mitjansant lo pago per part del govern dels gastos d'entreteniment que puján a cincuenta tres mil duros per agencia. Total 159.000 duros que no servirán de res; però per això no caurán en terra, puig se repartirán entre uns quants senyors, que més feyna tindrán a passejar que a treballar.

Al govern li sortirán un xich carras las tals agencias, però al cap de vall ha assolit y portat a la práctica una gran idea, que com todas las dels nostres eminentes hisendistas, sols portarán un nou gastó y cap profit. Per això's del Banch han dit a en Rodríguez: ¿Vols agencias? Donchs pagalas.

CARITAT

Dictamen sobre la conveniencia y necessitat de la creació d'un hospital provincial, per lo vocal de la Junta provincial de Sanitat A. Rabadà.

(ACABAMENT)

Creyèm que ab lo escrit basta y sobra per demostrar la necessitat de la creació urgent d'un hospital provincial; sols falta probar la necessitat económica per acabar, y acabaré prompte per no molestar més y per careixe de datos oficials per la demostració matemática tal com hauria sigut lo méu desitj; però faré algunas consideracions generals que, dat l'il·lustrat criteri de la Junta, bastarán per demostrar patentment lo que'm proposo.

No hi ha dupte que per no tenir un nosocomi provincial tal y com la ciencia moderna recomana, moren prematurament molts individuus; cada home porta en sí un valor pecuniari que's perd miserablement lo dia de sa mort prematura; cada defunció suposa despoblació, que representa un altre important factor de riquesa; l'estat delicat, ó malaltia de un individu per no cuidarse degudament, s'allarga y és causa de gastos extraordinaris y pèrdua de temps que's podria evitar; un boig solt ó sigui no tancat, pot ésser y realment és, causa de molts gastos y pèrduas que dificilment se poden calcular, y si per fi's reduex és a costas de la Diputació, per qual concepte, si no estich mal informat, deü aquesta a la de Barcelona l'insignificant, però no despreciable cantitat de 400.000 pessetas, més los gastos que li ocasionava'l manicomi de Reus, més la subvenció a l'anomenat pio y sant hospital de Tarragona, y altres gastos y perjudicis que en aquest moment no és fácil apuntar, donan una convicció ferma de que económica-ment considerat, és necessaria la construcció d'un nosocomi provincia la

tota pressa y corrent. Però ja contem- plo'l somris dels que per tot troban entrebanchs quan del bé del comú's tracta, y sobre tot quan se tracta del bé del pobre que té tant de dret a la salut y a la vida com lo qui més, y vevem sortir d'aquells somrients y maliciosos llavis, ans de que la pronuncihin, la terrible sentència de sempre: «no hi ha diners!»

A n'aquesta sentència unicament puch contestar: «deü havernhi», puig crech puja a milions de pessetas las cantitats que acredita la Diputació dels pobles, y sobre tot de las ciutats de la provincia, y si això fos veritat, a cobrar tocan, valentse de tots los medis que un Estat ben organiat deü tenir, y satisfere las necessitats de la provincia, precindint de conveniencias y miras baixas, encaragolantse tot, encara que sigui al caciquisme imperant, ja que aquí no deü haverhi ni més lley ni més Roque que'l salus populi suprema lex est.

No sé si hauré lograt portar lo convenciment a la digna Junta provincial de Sanitat; no sé si hauré arribat a alcansar interpretar l'inspiració del nostre ilustre president; si no he lograt ni l'una cosa ni l'altra, donèu la culpa a la meva falta de aptituds, may a la meva sana y recta intenció de lograrho y al vehement desitj de ser útil a la malalta humanitat.

Una aclaració ans d'acabar; sentiria que ningú vegés en aquest dictamen, la més petita intenció de causar la més mínima molestia personal; molt menys al bò del capellà que está al frente de l'hospital civil, ni a n'aquells àngels de la terra que cuidan de la casa provincial de beneficencia, donchs tinch l'intima convicció, que a ne'll y a n'ellas, se'ls hi rompen las fibras més sensibles del cor quan llyutan entre'l deber de cristià y l'imposició dels reglaments que'ls superiors los imposan, veientse obligats per aquests a negar ausilis als sers que a sons respectius establiments acuden.

Feta la precedent aclaració sols me falta esposar a la discusió y aprobació de l'il·lustrada Junta provincial de Sanitat, las següens conclusions:

Primera: Que estèm en dret a l'ocuparnos de las necessitats que la provincia sent per lo mellorament de la seva salut y vida, aixis com que cumplim ab nostre deber buscant tots los medis que puguin mellorar la primera y fer menys pesada la segona, sent aquesta, en lloch de pesada carga, font de progrés y benestar, criant elements de conservació y vida, mentres altres inventan lo increible per la destrucció y la mort.

Segona: Que és convenient, necessari, indispensable y urgent la construcció d'un nosocomi provincial ab tots los adelantos de la ciencia moderna, ab las comoditats desitjables y'l confort indispensable, perquè no tinguem que doldrens més dels tristos espectacles que venim observant ab pena del cor, disgust del sentiment, remordiment de conciencia y escarni del mon civilisat.

Tercera: Que no cumplint las necessitats de la provincia l'hospital civil de Tarragona, malgrat los preciosos adjectius que'l precedeixen, nostre ilustre president deü recabar de l'Excm. Diputació, per quants medis las lleys li concedeixen, l'influencia com autoritat li faciliti y'ls bons desitjos li sugerixin, la prompta realissació d'aqueixa obra tan piadosa, tan santa y per tots conceptes tan humanitaria y altament cristiana.—HE DIT.

Tarragona 28 Desembre de 1901.

A. RABADÀ

(Seguirá)

Obra Pia Montserrat

Servici de potatge

Advertencias als repartidors de papeletas

L'Administració concedirà la repartició de papeletas a las personas ó associacions caritativas, posantlas en llista per l'ordre en que ho vagin demanant y mentres hi hagi papeletas sobreras.

Desde'l dia en que se'ls avisi haber sigut posats en llista, deurán cuidar-se de recullir en la Casa de l'OBRA PIA, los dias 11 y 26 de cada mes las papeletas pera la quinzena següent, advertintlos que si se'n descuidan, encara que no sigui més que una vegada serán borrats de la llista y perdrán lo dret.

Se'ls recomana vigilin si'l pobre a qui donan las papeletas las aprofita; y's desitja que tant per tant, las donguin primer a personas grans que a las criatures.

L'OBRA PIA no demana caritat, però accepta ab agrahiment en nom dels pobres las almoynas en metàlich ó en especie que las ànimas bonas li donan.

Si algú vol donar un extraordinari deü avisar abans a l'Administració conformantse ab lo que aquesta resolgui. Y si s'estiman més pagar lo que valgui, donarán lo següent:

Per un dia de pa, 2'50 ptas.

Per un dia de butifarra ó cansalada, 5.

Per un dia de vi, 1'50.

Si hi ha qui vulgui pagar tot lo gastó d'un dia, donará per lo potatge 12'50 ptas. y per lo demés que vulgui, lo que marca la tarifa anterior.

ADVERTENCIAS ALS POBRES

Las papeletas no servirán mes que pera'l dia que portarán al detrás.

No's donará potatge més que als pobres que portin la papeleta del dia corresponent.

Al que's queixi, se guardi'l menjjar, o'l dongui als altres, no se n'hi donará més.

Las Fillas de la Caritat de St. Vicent de Paul tenen amplias facultats per resoldrer tots los cassos.

Sants de la setmana

Diumenge, dia 12 d'Octubre.—Nostre Senyora del Remey y Ntra. Sra. del Pilar de Saragossa y St. Serafi cf.—Dilluns, 13.—Sts. Eduard vy. y Calidonia vg.—Dimars, 14.—Sts. Calixto p. mr. y Fortunata vg. y mr.—Dimecres, 15.—Sta. Teresa de Jesús vg. compatrona de las Espanyas.—Dijous, 16.—Sts. Gal ab. y la Beata Maria de l'Encarnació vg.—Divendres, 17.—Sta. Euvigis vda. duquesa de Polonia y la Beata Margarita Alacoque vg.—Dissapte, 18.—Sant Lluch evang.

Quaranta horas: continúan a l'Iglesia de la Sma. Trinitat y dimars comensarán a l'Iglesia de las Religiosas Descalsas.

NOVAS

Nostre estimat confrare La Sembra, de Tarrassa, publica'l següent escrit que ab molt gust reproduim:

«Protesta.—Ab la mateixa frescura ab que trasladaria la residencia d'una Subalterna de Hacienda o una Zona de Rectulamiento, lo govern s'ha proposat trasladar a Barcelona l'Arquebisbat de Tarragona; y no's limitan a n'això sos desatentats propòsits; vol ademés suprimir a Catalunya los bisbats de Vich, Seu d'Urgell y Tortosa.

Evidentment de lo que's tracta per lo que toca a Tarragona és de crear antagonismes entre aquesta antiquissima ciutat y Barcelona. La política eterna del cantralisme: dividir per vencer. Afortunadament Barcelona ha sigut la primera en protestar de l'honor que'l Govern vol ferli despullant a Tarragona d'una capitalitat religiosa que's remonta al primer segle del Cristianisme y que, per lo tant, no deü al favor de cap Sagasta espanyol.

No és menys evident lo que's proposa conseguir ab la supressió dels bisbats de Vich, Seu d'Urgell y Tortosa. Recent és lo fet del restabliment del bisbat de Solsona qu'estava abans agrgat al de Vich; se restablí a condició de que Solsona'l pagués y a n'això's tira per lo tocant als bisbats amensats de supressió, com si Catalunya no contribuís suficientment a l'Estat pera que atengui y sostingui un servey tan transcendental com lo que está encomanat als Bisbats.

A la protesta que per tot arreu han alcat aquests plans del Govern La Sembra hi uneix la seua més enèrgica, y ofereix cooperar en la mida de son esforç a tot quant en defensa de son dret tractin de fer las regions germanas amensadas de ditas supressions.»

Nostres amichs los regidors senyors Ixart, Boxó, Vallhonrat y Rossell, presentaren en la darrera sessió del municipi, un informe contra'l projecte de Reglament orgánich de Secretaris d'Ajuntament, que mereixerá segurament no sols la aprobació dels demés regidors, sino de tothom a qui interessin lo prestigi y la serietat de las corporacions municipals, contra las que atenta d'una manera descarada l'actual ministre de la Governació.

Diu la part més important d'aquest informe, traduïda al peu de la lletra:

«L'esmentat projecte de Reglament adoleix al nostre judici de gravissims defectes pels quals hem d'informar resoltament en contra del mateix. Considerantlo en conjunt, dit Reglament constitueix evidentment una coartació de las funcions naturals y propias dels Municipis, los qui d'una manera indiscutible han de tindre'l dret de nomenar, manar y separar als seus empleats. Y encara que's just se reglamentin aquestas atribu-

Comissions y Representacions

DE PRODUCTES NACIONALS Y EXTRANGERS

Centre d'Informació Comercial

Sixto Villalba.—TARRAGONA

cions pera garantia de son acert y evitar los abusos que's poguessin cometre, lo Reglament projectat, no regula ja ditas facultats, sino que las anorrea o las minva considerablement.

A tres punts principals referirém nostre informe: lo nomenament dels Secretaris, las funcions que se'ls hi donan, y sa suspensió y destitució.

Si'l Reglament se limités a exigir certs requisits en los aspirants a Secretaris, y especialment, aptitud acreditada per títol o aprobació en examen més o menys rigorós segons la categoria dels Ajuntaments, seria de aplaudir lo projecte ministerial. Però entre'ls aspirants que reuneixin las condicions exigidas, l'elecció del Ajuntament deü ésser libèrrima si en efecte ha de correspondre'l nomenament a la corporació municipal, com s'indica en l'article primer del projecte. Perque al determinar las preferencias fixadas en l'article quint y a l'establir l'especie de devolució a las autoritats superiors ab l'excusa de corregir deficiencias de ley, reduheix lo Reglament a un trámit inútil lo nomenament per la Corporació municipal, puig que en alguns cassos resultarà obligatori y sempre revocable pel superior.

No volém ocuparnos de la constitució esencialment burócrata dels tribunals d'examen y de que entre las assignaturas exigidas als aspirants se lis senyali la de «Gramática castellana en toda su amplitud», y no se'ls obligui ademés a demostrar lo coneixement d'altras llenguas espanyolas segons sia la regió ahont deuen desempeñar lo càrrech. Però lo que de cap manera pot admitirse és que únicament se constitueixi un tribunal a Madrid pera l'examen dels aspirants a Secretaris de municipis de més de 15.000 ànimas y capitals de provincia, dificultant aixís l'ingrés dels residents en las regions apartadas del Centre.

De las atribucions que en lo projecte's donan als Secretaris, algunas constitueixen absorció de las funcions dels Ajuntaments, y otras resultan en desprestigi de l'independencia y de la dignitat dels alcaldes, com són, la d'obrir la correspondencia, la de fixar las horas d'oficina, la d'inspeccionar apercibir y corregir disciplinariament als funcionaris municipals, y, en general, la de dirigir y vigilar als empleats nomenats per l'Ajuntament y per l'alcalde.

Ademés, s'hauria de fer constar que las funcions que se'ls encomanan en l'article 47, té de desempenyarlas lo Secretari, baix l'extricta dependencia dels Ajuntaments, responsables d'aquellas operacions, donchs, tal com está redactat dit article, sembla que sigui'l Secretari l'únic funcionari competent en las mateixas.

Y per últim, respecte a la suspensió y destitució dels Secretaris, havém de protestar s'atribueixi al Governador sa separació temporal o definitiva per cap motiu, puig que dita separació pertoca naturament als Ajuntaments, y l'intervenció del Governador constituïria una arma política d'una forsa aclaparant en materias electorals y sempre que al caciquisme li convingués pertorbar la marxa dels Ajuntaments.

Completament conformes en que la majoria pera la separació dels Secretaris degui estar constituïda per las duas terceras parts dels regidors; però aquesta garantia la considerém suficient, sense necessitat de que s'hagi de probar l'incursió del Secretari en falta grave, tota vegada que poden ocórrer cassos en que sia difícil la prova de faltas de quina existencia

los regidors ne tinguin convicció absoluta.

Entenen donchs los regidors que suscriuen que deuria reformarse'l projecte en lo sentit que acaban de informar respecte als tres punts que han examinat y són los més capitals del futur Reglament orgánich de Secretaris.»

En un dels darrers consells de ministres s'acordá aixecar l'estat de guerra de la provincia de Barcelona, quedant subsistent per ara, la suspensió de garantias.

Tal determinació no s'ha portat a la práctica encara, y segons rumors tal volta tardará algún temps a ferse efectiva.

Per lo que toca a n'aquesta provincia res se sap, y com aquí no tenim la suspensió de garantias, lo dia que s'aixequi l'estat de guerra, tornarem a gaudir de normalitat completa.

Hem tingut lo gust de saludar en aquesta ciutat a nostre estimat amich y colaborador, lo distingit metge de Barcelona Dr. En Jaume Peyrí y Rocamora.

L'Administrador de l'Obra Pia Montserrat, lo distingit Canonge Magistral, ha tingut l'atenció de comunicarnos que'l proper dia de Tots Sants, 1.º de Novembre, se tornarà a comensar lo repartiment del potatge als pobres, segons las inatruccions que publicuem en altre lloch d'aquest número.

Per falta absoluta d'espai no podem insertar avuy un article bibliogràfic que tenim en cartera, ocupentnos de l'última obra de nostre distingit amich D. Ferrán de Querol. Ho farem en nostre pròxim número.

En l'Iglesia de la Trinitat contraué ahir matrimoni nostre estimat amich D. Manel Font ab la distingida y hermosa senyoreta D.ª Angelina Miró.

Desitjem als nuvis, molts felicitats en son nou estat, a l'ensemés que donem l'enhonorabona a sas distingidas familias.

Del conegut industrial D. Joseph Cardona, havém rebut la següent carta:

Sr. Dr. de LO CAMP DE TARRAGONA. Molt Sr. meu: Haventse propagat que'l qui suscriu posa en venda son establiment d'«Ultramarins», situat en lo carrer del Portalet, núm. 1, tinch l'honor de posarho en son coneixement y suplicar a V. se servessa insertar la present en lo periódich de sa digna direcció, ab lo fi de donar a coneixer públicament no tindre caracters autèntichs los rumors que de poch's dias circulan referents a l'esmentada venda, puig podria molt bé succeir ser certa la venda de algún altre establiment de la mateixa classe y haverse confós ab lo qu'és de la meua propietat.

Se reitera de V. son afm. y atent s. s. q. b. s. m., Joseph Cardona.

Ab motiu de l'acort del consell de ministres a que abans fem referencia s'espera que d'un moment a l'altre sian posats en llibertat los detinguts pels successos ocórreguts a la platja de Sant Salvador del Vendrell.

No cal dir quant celebrarem que aquestas noticias se confirmin.

—Camisas y corbatas alta novetat. Camisería de Pau Brú, comte de Rius, 20.

Carrera de motocicletas

Organizada pel Comité Central de la «U. V. E.» para'l dia 19 d'Octubre de 1902.—Trajecte: Barcelona a Tarragona y tornada (200 kilòmetres).

PROGRAMA

Primer. Pera pendre part en aquesta carrera, será necessari pertanyer a la «U. V. E.» y inscriures a la societat qualsevol dia feyner fins lo dia 9 del corrent, de quatre a sis de la tarde.

Segon. Lo trajecte será'l següent: Sortida.—Barcelona, carretera de Sarriá (Hospital clínic) Sarriá, Pedralbes, Esplugas, Sant Feliu, Molins de Rey, Cervelló, Vallirana, Ordal, Vilafranca, Monjos, Arbós, Gornak, Bellvey, Vendrell, Torredembarra, Altafulla y Tarragona (passeig Pi y Margall), ahont estará establert lo viratge; tornant pel mateix camí al punt de sortida.

Tercer. Se concedirá un sol premi, consistent en una medalla d'or, al que fassi'l recorregut en menos temps. A tots los que efectúin lo recorregut total se'ls hi otorgará un diploma, en quin constará'l temps empleat, lo nom de la marca y la forsa del motor.

Quart. Lo temps máxim de la carrera total será de deu horas.

Los rellotges se regirán per l'hora oficial.

Quint. L'inscripció será de deu pessetas, no reintegrables.

Sisé. A l'inscriures, se farà constar la marca y'l pés de la máquina y la forsa del motor.

Setè. La reunió preparatoria tindrà lloch lo dijons, 9 d'Octubre, a las nou, en lo local de la «U. V. E.», Provensa, 304, baixos.

A dita reunió deuran assistirhi'ls inscrits, los membres del comité y'ls jurats.

En la mateixa's procedirá al sorteig dels corredors.

Vuytè. Los corredors, ab sas máquinas, compareixeran en lo lloch designat pera la sortida a las set en punt del matí, ab l'objecte de procedir al *marshamo* dels motors.

Novè. La sortida's donará a las vuyt en punt del matí del dia senyalat, efectuantse de minut en minut, compensació que's tindrà en compte a l'arribada.

Desè. Lo Jurat de sortida y arribada a Barcelona, estará compost pel president de la «U. V. E.», un *chronometreur* y tres vocals; lo Jurat de viratge, a Tarragona, l'formará una delegació del Jurat de Barcelona. Los jutjes fixos y volants los designará'l Comité Central oportunament.

Onzè. Si per mal temps o altrás causas imprevisas y atendibles no pogués verificarse aquett *record* en lo dia senyalat, la «U. V. E.» se reserva'l dret de traslladarlo a una altra fetxa.

TIP. DE FRANCESH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

Ibarra y C.ª de Sevilla

Linia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almería, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marin, Villagarcía, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Sortirà d'aquest port lo dia 16 d'Octubre lo vapor **Cabo St. Antonio**, son capitá D. A. Moris, admetent càrrega y passatgers pera'ls citats ports.

Lo despatxa son consignatari D. Marián Peres.

J. Caballé y Goyeneche

Rambla St. Joan, 48

EXPOSICIO Y VENDA

DE LAS

Novetats de TARDOR y d'HIVERN

Levitas, Paletots y Capas confeccionadas

G. SERRA Y TRILLA

METGE CIRURGIÀ

ex deixeble de l'eminent Dr. Azua, en malalties de la pell; ex Metge alumne de l'Institut de Alfonso XIII de Bacteriologia y Seroterapia

MALALTÍAS DE LA PELL Y MALALTÍAS CRÒNICAS

CONSULTA DE 11 A 1

COMTE DE RIUS, 20, 2.º.—TARRAGONA.—COMTE DE RIUS, 20, 2.

Compañía Valenciana de Navegació

Linia regular de grans y ràpids vapors

ENTRE

Espanya, França è Italia

Vapors de la Compañía

Sagunto, Aleira, Játiva, Grao, Martos, Cabañal y Denia

Sortidas fixas y setmanals del port de Tarragona, directament pera **Marsella y Génova** los dimars de cada setmana.

Pera **Niza, Porto Marizio, Oneglia y Liorna** los dimars de cada quinzena.

Pera **Valencia, Alacant, Almería, Málaga, Algeciras, Cadiz y Huelva** los dijous de cada setmana.

Directament pera **Cette** sortidas setmanals tota época del any.

S'admet passatge y càrrega a nolits reduits.

S'admet càrrega ab nolit seguit y coneixement directe pera New-York, Nápoli, Bari, Siracusa, Messina, Catania, Palermo, Cagliari, Venecia, Malta, Triest, Fiume, Odessa, Braila, Galats, Alexandria, Port-Said, Suez,

Aden, Bombay, Singapore, Hong-Kong, ab trasbordo a Génova.

Agent: **D. Antoni Más y March** Tarragona, Plassa d'Olotzaga, 1, Tarragona, Teléfono núm. 24

SVENSKA LLOYD

LINIA DE VAPORS DE LLOYD SUECH DE GOTHEMBURG

SERVET BI-MENSUAL ENTRE TARRAGONA Y LOS PORTS ESCANDINAVS

Lo vapor suech **Málaga** sortirà lo dia 27 de Octubre, admetent, càrrega pera Marsella, Gotemburg, Copenhagen, Estocolm, Cristianí, Bergen, Malmö, Helsingborg, Norrköping, Gefte, Sundswaly Stettin, Danzig, Koenigsberg, Libau, Riga y demés ports de Suecia, Noruega, Dinamarca, Alemany y Russia.

Lo despatxan sos agents Srs. Boada germans.

En venda

Ho está la casa número 17 del carrer de Comte de Rius y número 26 del carrer de August d'aquesta ciutat. Pera informes dirigirse al Notari don Simó Gramunt, St. Agustí, 19, 1.º

CAPAS

pera senyoras.—Rebudas directament de

PARÍS y las tan anomenadas dels

Gran assortit en

PIRINEUS

Colls, Pellerinas, Boas y Manguitos

Casa JOSEPH ANTONI JOVÉ.—Comte de Rius, 15

IMPORTANT: Als compradors d'aquesta casa, se'ls regalarán patrons dels mellors models.

Xarop de hipofosfats CLIMENT

La llegítima marca "SALUD"

Sra. Climent y C. - Tortosa. - Molt senyors meus: Lo Nen X. de tres anys, sofria desde més de un any de una escrófulocrónica. Cansat d'usar sens cap resultat quantas Emulsions y reconstituyents se presenten pera aquests cassos, vaig ensajar los **Hipofosfats Climent**, trobant consol lo pacient ja en lo primer frasco y molt prompte la curació completa. - **Dr. Sisoniz**, Catedràtic de Barcelona.

Sra. Climent y C. - Tortosa. - Molt senyors meus: Puch assegurarlos qu'en tots los cassos d'**Asthenia** presentats a la meya clinica a causa d'afeccions genitales provinents de la falta de fixosa de las viscera abdominals (Enteróptosis) lo **Xarop Climent marca SALUD** m'ha donat inmillorables resultats. - **Dr. Gibert**, Especialista en parts y malalties de la dona.

Exigeixis lo llegítim **Xarop Climent SALUD**, únich aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s'en expén altre del mateix nom.

Ovi Lecitina Giol

(Lecitina de rovell d'ou)

Tónich. Reconstituyent

Antineurasténich

La Joya del Centre Establiment de begudas

DE JOSEPH RIOLA

Tarragona. - 22, RAMBLA DE SANT JOAN, 22. - Tarragona

TEMPORADA D'ISTIU

Espumosos refreschs de taronja, plátano, vainilla, llimó, maduixa, etc., a 10 cént. Cervesa fresca **Moritz**, rebuda diariament de la fàbrica. Horxatas y xarops fins, nectars y demés begudas del temps. Dipòsit de gel. - Vins y licors de las més acreditadas marcas a preus econòmichs. Se serveix a domicili.

Serveys de la Companyia Transatlántica DE BARCELONA

Línies de Cuba y Méjich. - SERVEY DEL NORT. - Lo día 19 de Octubre sortirà de Bilbao lo 19 de Santander y'l 20 de Coruña, lo vapor **Alfonso XII** directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera litorals de Cuba y pera Costafirme y Pacífich, ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia, y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, també ab trasbord a Habana.

SERVEY DEL MEDITERRANI. - Lo día 26 de Octubre sortirà de Barcelona, y'l 30 de Cadiz, lo vapor **Buenos Aires** directament pera Nova York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units y litorals de Cuba. També s'admet passatge y carga pera Puerto Plata, ab trasbord a Habana.

Línia de Venezuela-Colombia. - Lo día 11 de Octubre sortirà de Barcelona, y'l 13 de Málaga y el 15 de Cadiz lo vapor **Montevideo** directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Puerto Cabello y La Guayra, admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina pel ferro-carril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacífich pera quals ports admet passatge y càrrega ab billets y coneixements directes. Combinació pera'l lito: al de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge y càrrega pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, ab trasbord a Habana.

Línia de Filipinas. - Lo día 11 de Octubre sortirà de Barcelona, havent fet las escalas intermitjias, lo vapor **Isla de Panay** directament pera Port-Said, Suez, Aden, Colombo, Singapore y Manila, servant per trasbord los ports de la costa oriental de Africa, de la India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.

Línia de Buenos Aires. - Lo día 2 de Octubre sortirà de Barcelona, l'3 de Valencia, l'5 de Málaga y'l 7 de Cadiz lo vapor **P. de SATRUSTEGUI** directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires. Admet passatge y carga pera Rio Janeiro, Santos, Punta Arenas, (Chile), Coronel y Valparaiso, ab trasbord a Cadiz al vapor de la Línia del Brasil.

Línia de Canarias. - Lo día 17 de Octubre sortirà de Barcelona y'l 18 de Valencia, lo 19 d'Alacant y'l 22 de Cadiz, lo vapor **M. L. Villaverde** directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas y Santa Cruz de Tenerife, y Santa Cruz de la Palma, retornant a Barcelona per Santa Cruz de Tenerife, Cádiz, Málaga (facultativa), Alacant, y Valencia.

Línia de Fernando Poó. - El día 25 de Novembre sortirà de Barcelona y el 30 de Cadiz, el vapor **per Fernando Poó**, ab escalas en Casablanca, Mazagán y altres ports de la Costa occidental d'Àfrica y Golf de Guinea.

Línia de Tanger. - Sortidas de Cádiz: dilluns, dimecres y divendres. Sortidas de Tanger: dimars, dijous y dissabtes.

Pera més informes dirigir-se a son agent **D. Emili Borrás**

RELOTGERIA

DE F. RIGAU

Baixada de Misericordia, 14 TARRAGONA

Gran assortit de rellotges de tolas classes y preus. Taller de composturas.

EXCELGER

En Llanas ven uns paraigues de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim bo, que resisteix tota proba al deval d'un canaló.

Ademés, també té uns vanos ab uns pintats tan rebóns, que ni **Rafael ni Murillo** los podrien fer millor, a propòsit per regalós; causan gran admiració.

Trobaran també sombrillas y un gran assortit de bastons, parassols de tolas menas que son molt barato y bons.

Millor dit: no ya cap casa en tan bonas condicions.

26, COMTE DE RIUS, 26

CLINICA DENTAL

DE D. FULGENCI AGUSTÍ ALEU PROFESSOR-DENTISTA

Unió, 44, pral.-Tarragona

Curació prompta de las malalties de la boca y dents. Extraccions sense dolor. Orificacions, empastaments y tota classe de obturacions. Construcció de dents, dentaduras y aparells de tolas classes y empleo de tots los anestèsichs coneguts.

Negoci lucratiu

Venda de varias participacions, de la societat tarragonina Pedrol y Companyia, domiciliada en aquesta ciutat y dedicada a l'extracció de materias fecals, pel sistema «INODORO».

Darán rahó a l'Administració d'aquest setmanari.

ABONOS

químichs y minerals garantits per son més alt poder fertilisant, elaborant los complets especials pera cada terra y cultiu.

ABONOS

organo-químichs propis pera plantacions preparantlos també ab atenció a las necessitats de la planta y terra a que deuen destinarse.

Despullas, tercerilla etc., grans llegums etc.

COMISIONS Y REPRESENTACIONES

QUINTANA Y TORRES Carrer de Barcelona, 4.-Tarragona

Joan Ruiz y Porta

Procurador

Méndez Núñez, 16, 2.º - TARRAGONA

BANYS MEDICINALS

AYGUAS DE MAR Y DOLSA

Pera las personas que sofreixen dolor reumàtic ó inflamatori, aixís com herpeticisme y erupcions, se preparan uns banyos compostos, especialitat de la casa, que donan excelents resultats, conforme ho acreditan lo sens nombre de personas que tots los anys se curan.

Fa més de 50 anys qu'està obert l'establiment, baix la direcció de sempre de sos mateixos amos y propietaris **senyors Sardá germans**, é indicats dihs banyos compostos, per la majoria dels senyors metges d'aquesta capital y de fora, lo qual creyem es garantia suficient pera las personas que tingan a bé visitarlos, ab la seguritat qu'obrindran un prompte alivio en sas dolencias.

Banyos de recreu en banyerias pias de marbre.
Carrers de Mar, 30 y Lleó, 48 TARRAGONA

La veritable propaganda

és fará usant tots los catalans l'inmillorable **Paper de fumar CATALUNYA.**

Fàbrica de sabó

DE Miquel Melendres

Sabó desde 0.20 ptas., 0.22 y hasta 0.35 la lliura. Se serveix a domicili. Vilamitjana, 9, (Plá de la Seu, devant la porta de Sta. Tecla).

FUSTERIA

En aquest antic y acreditat taller se construeix tot lo referent al ram de fusteria, lo mateix en quant a obras, que'n treballs artístich-decoratius y de luxó.

11, MENDEZ NUÑEZ, 11.

Centre d'Instrucció Musical de Tarragona

EN LO SALÓ AYNÉ

Queda oberta la matrícula pera l'ingrés a las classes de Solfeig, Teoria de la música, Piano y Instruments d'arch. Lo día 1.º del próxim Octubre quedará obert lo curs de 1902 a 1903.

Horas de classe
Senyoretas: de 5 a 7 de la tarde.
Noys: de 6 a 8 de la nit.

Labors agrícolas á vapor

En la Redacció y Administració de **L'Art del Pagés, Príncipe, 11, principal, 1.º, Barcelona**, se donará rahó de las condicions econòmichs pera desfondar terrenos pera'l cultiu de vinya y altres plantas, per medi dels aparells més perfeccionats que's coneixen fins avuy.

Per informes dirigir-se a D. Francisco X. Tobella, qui facilitarà notas de preus per desfondar desde un a tres pams de fondaria.

Gran fàbrica de bragues

34, Unió, 34

Hernados (TRENOCATS)

Aquest establiment compta ab los avenços més moderns y pràctichs que la ciencia requereix pera la construcció y aplicació de tota classe de bragues y d'aparells ortopédichs. Especialitat en lo braguier Articular Regulador Sistema Montserrat y ab lo tractament de las trencaduras.

Grans existencias en bragueries de goma pera la curació radical de las trencaduras congénitas y adquiridas de l'infancia y per lo concernent a Cirujia y a Ortopedia.

Casa recomenada per tots los senyors metges que dan tingut ocasió de conèxela, tant per los gèneros de son catàlech com per los preus reduhits.

PERE MONTSERRAT, Unió, 34.-TARRAGONA

GABINET Y CLINICA DENTAL

DE A. PONS ICART

SAN AGUSTI, NUM. 24, PIS SEGON. TARRAGONA

Tractament especial de las malalties de las dents y genivas. Extracció de dents, caxals y arrels sense dolor. Especialitat en emplastes, emplomaduras y orificacions. Perfeccionament en la construcció de pessas y dentaduras de tolas classes.

MAQUINARIA

agrícola, industrial y vinícola

Complet assortit en ferreteria

MARCELÍ VICENS

APODACA, 27, TARRAGONA

Unich representant en aquesta provincia de l'important casa de Barcelona, Srs. Ignaci Sarra perre y C.º, constructors d'aradas y bógies pera ondas llauradas y demés màquines agrícolas.

Lo Camp de Tarragona SETMANARI CATALANISTA

Redacció y Administració: Rambla St. Joan, 50, 1.º

Tarragona, trimestre..... 1 pesseta
Fora..... 1.50
Extranjer..... 2
Número d'avuy..... 10 cént.

Anuncis a preus reduhits

Elixir á la Ingluvina GIOL

Es lo millor remey pera la prompte y segura curació de tolas las malalties del

VENTRELL

per crónicas que sían, regularisant son funcionament y reforsant los debilitats. De venta en tolas las Farmacias y en casa son autor, **Passeig de Gracia, 4, Barcelona.**

Farmacia Plana

al costat de la antiga **CASA FIGUERAS** REAL, 6.-Tarragona

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen. - Complet assortit de medicació pera curas antisépticas. - Especialitats nacionals y extrangeras.

Ayguas minero-medicinals TARRAGONA

Drogueria Plana

Antiga casa Figueras

Real 6, cantonada Reboledo 20

En aquesta casa trobará la industria, la agricultura y las arts, un complet surtit de drogas, sulfat y primeras materias pera abonos ab riquesa garantida y de importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT
Sofre FLORESTILLA de la millor marca TARRAGONA

Academia Duarte

Carrer de la Palma, 2.-Tarragona

Se donan conferencias de tots los cursos de las Facultats de Dr.º y Ciencias socials y Filosofia y Lletres, comprenent en aquesta darrera las seccions corresponents a las tres llicenciaturas.

Lo curs, com en anys anteriors, comensará'l día 1.º d'Octubre, com aixís ho disposa l'art. 3.º del Reglament.

S'admeten alumnes interns y externs. L'Academia compta ab suficient nombre de professors titulars pera cada secció.

Pera informes al Director **D. Francesch Duarte**, advocat, beneficiat de la S. I. Metropolitana.

CERVESA

de primera calitat, se serveix a preus reduhits en l'acreditat establiment

LA BATERIA

Rambla St. Joan, núm. 39

Gran assortit de vins y licors de tolas classes, marcas de primera y preus econòmichs.

Gabinet de malalties dels ulls

DE Eduard Tello

METJE OCULISTA

Ex-intern, per oposició de la **Facultat de Medicina**. - **Ajudant de l'oculista Dr. Rios.**

Horas de consulta: De 11 a 1 y de 4 a 6. - Gratis als pobres.

Compte de Rius, 11, pral.

Lo Dr. J. Jordán

DENTISTA

Té l'honor d'oferir a sos nombrosos clients y al públich en general, lo **Gabinet Odontològich** que ab los millors avenços de la **Odontologia** moderna ha establert a

Barcelona, **Passeig de Gracia, 4, 1.º** (cantonada al carrer de Caspe, junt als teatres Tivoli y Novetats) y fentlos hi aixís mateix avinent que **opera tots los dillúns a REUS** en sa antiga clinica dental

Plassa de Prim, núm. 2, primer pis DE LAS 9 DEL MATÍ A LAS 5 DE LA TARDE

EMULSIÓ NADAL

Unica que conté 80 per 100 d'oli pur de fetge de bacallá

Aprobada y recomenada per las Academies de Metges y Apotecaris

LA MELLOR:

LA MÉS AGRADABLE

Aygua naf SERRA

Aquesta triple aygua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma está elaborada ab la tendre, fresca y escullida del taronger agre y's vend en botellas de 14 de litre al preu d'una pesseta.

A ongrés importants descomptes. Farmacia y laboratori de **A. Serra-Reus**

A la menuda: Farmacia del Centro.-Tarragona.-Demana AYGUA NAF SERRA